

De Hoogaars BU17

Tekst: Pieter de Vos, voordekker BU17

Zoals u waarschijnlijk wel gezien heeft, stond er op het omslag van SdZ 2005.1 een naamloze boot. In nummer 2 van dit jaar stond vermeld dat het om de 194 HB ging. Deze hoogaars heet in de praktijk BU17. Waarschijnlijk kennen veel lezers van Spiegel het schip van wedstrijden en van tochten die op bijna alle wateren van Nederland gemaakt zijn.

Er hangt al een stukje geschiedenis aan deze boot, daarom willen wij graag vertellen wat voor boot de BU17 is.

In het BU-nummer herkent u al snel dat het om een boot uit Bunschoten-Spakenburg gaat. En tevens dat het om een voormalig visserijnummer gaat. De BU17 was in een van haar vorige levens een botter die vanuit Spakenburg op de Zuiderzee heeft gevist. De grootvader van de schipper heeft deze botter jarenlang uit en in het havengat van Spakenburg gevaren. De 'groef' van schip-

per Evert de Graaf 'puup' is in 1932 gestopt met vissen, omdat het schip van ouderdom gedoemd was te zinken.

Vele platbodems uit Spakenburg krijgen van hun eigenaren - uit traditie - nog steeds het familienummer op de boot. Bekende schepen in de wedstrijdwereld zijn bijvoorbeeld het *Diekertje* onder nummer BU184 van Jeroen Bos en de schouw BU104 van Dolf Veldhuizen.

De eerste BU17 op de werf. De huidige BU17 ligt nu aan de overkant.
Onbekend, archief Arie ter Beek

De tweede BU17, een 9 m. Huitema schouw ZC318, eigen collectie

In de jaren tachtig van de vorige eeuw kwam een tweede BU17 op het water. Na ongeveer vijftig jaar was er weer een platbodem met dit nummer. Nu echter geen botter, maar een 9 m. Huitema schouw. Voor schipper Evert de Graaf was dit zijn eerste platbodem. De boot is tot 1989 in de vaart gebleven onder deze naam, daarna is het schip verkocht om ruimte te maken voor de volgende. De huidige BU17 is een hoogaars van 11,32 m., ontworpen door André Hoek en gebouwd bij de werf van Smit in Nieuwegein. In 1989 werd opdracht gegeven tot het ontwerpen van dit schip en in augustus 1989 is begonnen met de bouw. De boot werd opgeleverd in mei 1990, waarna de afwerking zelf is gedaan. De werf is later verhuisd naar Makkum en daarna overgenomen door Gebr.

van Enkhuizen. Voor Evert was dit nieuwe schip zijn droom. Een mooi ogend schip laten ontwerpen, bouwen, zelf intimmeren en met goede zeilprestaties. Over de naam hoefde niet lang te worden nagedacht. De enige tweede hoogaars door André Hoek ontworpen is de *Nieuwe Maan* van dhr. Van der Dussen. Dit schip is een meter langer. De BU17 is - samen met de *Nieuwe Maan* - een van de laatste stalen hoogaarzen die in Nederland gebouwd zijn.

Het zusterschip van dhr. van der Dussen *Nieuwe Maan*, Pieter de Vos

DE BU

Op veel wedstrijden word geroepen: "Daar is de BU, die gaat hard!" Is dit waar? De ontwerper zat mee, de zeileigenschappen ook, maar een goede bemanning en de sfeer aan boord is zeker het belangrijkste op het schip. Hoewel een gunstigere handicap ook altijd lekker is. Over dat laatste is heel wat afgekibbeld, net als op menig ander wedstrijdship.

De BU17 heeft in de jaren dat hij in de vaart is waarschijnlijk de grootste handicapverzwaringen van heel de vloot ontvangen. Vlak na de eerste drie wedstrijdijaren kwam de eerste handicapverzwaring van 45 punten. Dit deed zeer en er werd nog fanatieker gezeild, waardoor de BU17 in de prijzen bleef vallen. Na het weegverhaal in de VB/HB-klasse onderging de BU17 nog een fikse verzwaring. De bemanning haalde weer meer uit de kast en zo kwamen er toch weer resultaten. Helaas waren de resultaten niet van dien aard dat de wedstrijd bemanning niet langzaam wedstrijdmoe werd. Ook hebben de tegenwoordig hoge kosten voor de wedstrijden hieraan bijgedragen. Misschien is dat wel een van de redenen dat er tegenwoordig nog zo weinig schepen in de VB-klasse komen opdagen. Toch staan er voor de bemanning komende seizoenen zeker nog wedstrijden op stapel om mee te gaan zeilen.

De BU17 is geen schip dat hoog aan de wind kan zeilen. Soms lijkt ze ook een eigen wil te hebben en dan doet het wat niemand - behalve de bemanning - verwacht had. Dat hoog aan de wind zeilen is nog wel eens een nadeel in de wedstrijd. De BU17 is bij wedstrijden ingedeeld onder de VB/HB-klasse en zeilt vaak tegen lemsteraken met loefbijters en blijft daarom vaak achter in hoogte. Meestal wordt dit weer goedge maakt op de rakken dat er ruimer gezeild moet worden, dan gaat de halfwinder (80m²) omhoog en de bezaan(aap).

TECHNISCHE GEGEVENS

Lengte:	11.32 m.
Breedte:	4.00 m.
Hoogte b.w.l:	13,5 m.
Waterlijn:	8.10 m.
Diepgang:	0,75 m.
Gewicht:	1.320 kg
Grootzeil:	41 m ²
Fok:	20 m ²
Kluiver:	9 m ²
Bezaan:	13,5 m ²
Halfwinder:	80 m ²

Het is een majestueus gezicht als de halfwinder uitgeboomd en de bezaan achter het grootzeil staat: 14 m. breed en 11,32 m. lang. Het schip kan, met de wind in de meter hoger dan een 5 Beaufort, nog goed gevaren worden met vol tuig. Pas aan het eind van de 6 Beaufort begint het reven.

De BU17 is door André Hoek ontworpen met de opdracht dat het schip van de Randmeren af kon zonder dat de mast moest worden gestreken. Het schip heeft een doorvaarthoogte met de mast, van 13,5 meter. Hiervan kan een meter worden weggeklapt, zodat er een doorvaarthoogte overblijft van 12,5 meter. Genoeg voor de Stichtse- en de Hollandse brug. Voor de rest is het schip zo ingericht dat Evert er vrij gemakkelijk alleen mee kan varen, wat hij dan ook zeer regelmatig doet met alles erop. De boot is in totaal van 12 lieren voorzien. Zes lieren in de kuip voor de zwaarden, bakstagen en de zeilen, vijf op het voordek, drie lieren voor het zeilhijsen, een op de giek, een voor de kluiver en een elektrische voor de maststrijkinstallatie. Voor de rest is het schip door Evert van casco af zelf afgewerkt. Een simpel, maar zeer functioneel interieur met een zee van opbergruimte, een eigenaarshut, twee voorkooien en een (slinger)zijkooi.

DE SCHIPPER

Evert gaat al enkele jaren mee in het platbodemereldje. In 1972 is hij begonnen met platbodemerzeilen. Na al vele jaren op scherpe jachten te hebben gevaren, stapte hij in de vroege jaren zeventig bij Aart de Graaf (van Jan de Bakker) aan boord van zijn Kok schouw *Zevija*. Vele jaren heeft Evert bij alle wedstrijden meegeevaren.

Schipper Evert de Graaf midden jaren '80, eigen collectie

Eerst op de *Zevija*, daarna op de lemsteraak de *Bunschooter* (Y. de Jong). Toch is Evert zelf eigenlijk pas laat overgestapt op platbodems. Zijn eerste, de *Huitema* schouw 318 ZC, kocht hij pas in het begin van de jaren tachtig.

Evert is een zeilfa-naat van formaat. In de zomer én in de winter is hij minimaal twee maal per week op het water te vinden. In de winter varen en zeilen is vaak het mooist, zo lekker rustig als het dan op de Randme-

ren kan zijn. Met sneeuw en vorst tooit hij zich dan in een warm zeilpak en gaat de kachel op de rooie streep, de pijp extra aan en varen maar. Er gaan maar weinig zaterdag- of zondagmiddagen voorbij dat er niet wordt gevaren. Alleen vorst en verenigingswerk houden hem nog wel eens tegen.

Evert vaart de boot ook gerust alleen op het IJsselmeer met de stuurautomaat bij de hand en de kluiverschoot naar de kuip. Als u ooit iemand op het IJsselmeer voorbij ziet varen met een hoo-gaars, pijp in zijn mond en staande op zijn voordek, dikke kans dat dit dan Evert is. Want hij is in de meeste havens rond het IJsselmeer al een bekende verschijning. Een grote groep mensen heeft door de jaren heen door Evert en de BU17 als bemanning kennis genomen van het wedstrijdzeilen en het varen met platbodems. Iedereen kon aan boord stappen om mee te gaan tijdens de DARP-competitie* en hiermee een eerste indruk krijgen.

* DARP: Dinsdag Avond Rond en Platbodem Wedstrijden worden georganiseerd door WSV de Eendracht, www.wsvdeendracht.nl

De BU17 tijdens haar eerste vaart bij de havenpier van Spakenburg, eigen collectie

BU17 op haar ligplaats in de Nieuwe Haven in Spakenburg net voorbij de afslag langs de Havendijk, Pieter de Vos

BU17 tijdens de Zuidwal 194HB, Hajo Olij

De wedstrijden en resultaten van 14 jaar wedstrijdzeilen met de BU17

Vele wedstrijden zijn gevaren op zout en op zoet water. Vele wedstrijden met prijzen en ook met grote dompers. In Zeeland is vele jaren de Deltaweek gezeild. Hierbij is twee maal de overall-prijs gehaald. Ook is, over een jaar wedstrijdzeilen, de landelijke prijs van zeilvereniging het IJ behaald. Bij de Hoekrace werd een tweede plek behaald. Bij de Nacht van Spakenburg 2000 de eerste prijs, evenals bij de Jan Haringrace van 2004. Voor de rest zijn er door de jaren heen zo'n honderd prijzen binnengehaald bij de eerder genoemde wedstrijden en bij de Markervuur, 24-uurs race, Flevorace, Zuidwal en natuurlijk de Harlingen-Terschelling race.

Een domper was bij het NK in Enkhuizen, toen mocht de BU17 de eerste keer helemaal niet meedoen. Er werden geen hoogaarsen toegelaten bij de VB-klasse. Jammer, als je je hebt ingeschreven en naar Enkhuizen bent gevaren.

Waar de BU17 elk jaar trouw aan meedoet, is iets wat niet landelijk is, maar plaatselijk. In Spakenburg wordt al bijna twintig jaar een platbodemcompetitie gevaren. Hierbij is de doelstelling dat er getraind wordt voor landelijke grote wedstrijden. Langzamerhand is de DARP-competitie* een prestatierace op zichzelf geworden. Op vele dinsdagavonden varen ongeveer 35 platbodems elke week een avond tegen elkaar. De schepen zijn verdeeld in vier klassen: de bidders, aken, schouwen en overige schepen. Aan deze competitie doen ongeveer vijf schepen mee in de Aken-klasse. Ook tweevoudig Nederlands Kampioen VB-klasse de *Heksenketel* van Teunis Hopman zeilt in de Aken-klasse. Afgelopen

jaar heeft de BU17 de competitie voor het eerst in vele jaren in de Aken-klasse op haar naam kunnen schrijven.

De bruisende kracht van 11 ton hoogaarsgewicht zorgt soms voor kippenvol, met veel wind kan je met dit schip, door het lichte ondertuigd zijn, toch nog met vol tuig varen. Het contact met het water zo dichtbij en het snel door de gangboorden lopende water is iets dat je eigenlijk nooit wilt missen; het schip lijkt soms als een zwaan door het water te glijden. Op het nippertje varen gebeurt ook met de BU17, dan moet de schoot snel los omdat er te veel water in de kuip komt.

Een heel verhaal naar aanleiding van een omslagfoto van Theo Kampa op het eerste nummer van dit jaar. Op internet is de BU17 ook te vinden, namelijk op: <http://bu17.fol.nl>

* DARP-competitie, Dinsdag Avond Rond en Platbodem competitie, of Spakenburgs voor het dorp.